

Trollhättans kommun
trollhattans.stad@trollhattan.se

2019-06-28

1 (22)

Dnr 404-2018:9379

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Skogshöjdens skola 4-9 i Trollhättans kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en regelbunden kvalitetsgranskning på Skogshöjdens skola 4-9 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. För varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter detta ska göras. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs i så fall också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer då det bedöms motiverat.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Skogshöjdens skola 4-9 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att ett strategiskt jämställdhetsarbete integreras i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att eleverna i högre grad görs delaktiga i undervisningen genom att se till att de får ett reellt inflytande över undervisningens utformning.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn kan utveckla arbetet med att skapa studiero genom att se till att de ordningsregler som beslutats tillämpas av alla och att det är tydligt vilka konsekvenserna blir om de inte hålls.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver analysera skillnader mellan betyg och resultat vid nationella ämnesprov och ta reda på vad eventuella avvikelser beror på.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 8 januari 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 404-2018:9379) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att rektorn skapat en organisation så att lärarna ges förutsättningar att samverka för att planera undervisningen, dela erfarenheter och lära av varandra. Skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av lärarna och det finns goda förutsättningar för lärare att samverka även med elevhälsans personal. Vidare tar rektorn, till viss del, ansvar för att skolenhetens resultat följs upp och analyseras och ser till att utvecklingsinsatser genomförs i verksamheten med avsikt att utveckla utbildningen. Emellertid finns svagheter i skolans dokumentation av uppföljning av resultat, analys och insatser vilket kan ha bidragit till att det är otydligt om de insatser som pågår utgår från en analys av resultaten. Rektorn tar i arbetet med att följa upp skolans kunskapsresultat ansvar för att jämföra dessa mellan pojkar och flickor, men ser inte i övrigt till att ett strategiskt jämställdhetsarbete pågår för att bland annat arbeta för att flickor och pojkar bemöts på samma sätt.

Rektorns pedagogiska ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn skapat en organisation som innebär att lärarna ges förutsättningar att samverka för att planera undervisningen, dela erfarenheter och lära av varandra så att gemensamma förhållningssätt kan tillämpas. Lärare och rektorn uppger att den organisation som skapats kring arbetslag och mötesstrukturer är tydlig och ändamålsenlig. De säger att det finns goda förutsättningar för lärare att samverka med varandra, men också fungerande rutiner för samverkan med elevhälsans personal. De båda arbetslagen leds av varsin arbetslagsledare som har regelbundna träffar med rektorn och arbetslagen har två planerade möten per vecka. Vid ett av mötena fokuseras främst på information och summering av veckan och vid det andra,

lite längre mötet, fokuseras främst på utvecklingsfrågor och pedagogiska diskussioner. Lärarna ger uttryck för att det är en balans mellan rektors styrning och lärarnas delaktighet vid mötena och att de känns meningsfulla och bidrar till att utveckla undervisningen. Lärarna säger att det även finns utrymme och tillfälle för att utbyta kunskaper och erfarenheter mellan arbetslagen och för samverkan utanför ordinarie mötestider. Lärarna uppger att det också finns ämnesgrupper som sträcker sig över stadierna och de arbetar för en "röd tråd" genom hela skolan för att minska stadiindelningen och göra övergångar smidiga. Rektorn uppger att obehöriga lärare får en mentor som är behörig och ansvarar för att stödja läraren vid planering och bedömning. Rektorn följer upp obehöriga lärares undervisning genom lektionsbesök och samtal med mentorn.

Rektorns uppföljning av resultat

Granskningen visar att rektorn, till viss del, tar ansvar för att skolenhetens resultat följs upp och analyseras och ser till att utvecklingsinsatser genomförs i verksamheten. Rektorn och lärarna berättar om hur de på olika sätt, i samverkan med elevhälsan, följer upp kunskapsresultaten, hur eleverna uppfattar studieron och om de känner sig trygga i skolan. Rektorn och lärarna uppger att de även regelbundet genomför enkäter med eleverna som omfattar både kunskapsmässiga och sociala delar och frågor om undervisningens innehåll. Enkäterna är enligt de intervjuade en del i arbetet med analys av resultat och beslut om åtgärder. De intervjuade ger även exempel på vad de gör för att förbättra kunskapsresultaten, studieron och elevernas trygghet.

I den dokumentation Skolinspektionen begärt in inför granskningen avseende skolenhetens kvalitetsarbete (benämnt Pedagogiskt bokslut) redovisas vissa kunskapsresultat i årskurserna 6 och 9 och några korta slutsatser dras med koppling till dessa, såsom att meritvärdet och behörighet till gymnasiet var relativt jämt fördelat mellan flickor och pojkar. Slutsatser som dras är att det kan bero på att det råder trygghet och studiero. Enligt lärarna är Pedagogiskt bokslut huvudmannens uppföljning av verksamheten och de säger att allt som görs på skolenheten inte syns i dokumentationen. Vid intervjuer med lärare och rektorn framgår att de analyserar kunskapsresultaten genom att samtala om och jämföra resultat mellan ämnen, årskurser och över tid. Denna analys saknas i dokumentationen och lärarna säger att huvudmannen därmed får bristfällig information om skolans resultat och analysen av dessa.

Rektorn redovisar i den dokumentation Skolinspektionen begärt in att skolans prioriterade utvecklingsområden är arbetet kring extra anpassningar och utmaningar till elever som behöver det, digitalisering, kollegialt lärande och formativ bedömning samt ledarskap i klassrummet. Av dokumentationen kring kvalitetsarbetet framgår att

skolan sedan några år bland annat arbetar med formativ bedömning och att utveckla ledarskapet i klassrummet. Rektorn och lärarna uppger att de sedan en längre tid har två konsulter som arbetar på uppdrag av rektorn, bland annat med att genomföra lektionsobservationer samt föra samtal med rektorn och lärarna om observationerna för att utveckla ledarskapet i klassrummet och undervisningen. Med hjälp av konsulterna följer rektorn upp undervisningen. Konsulterna identifierar både styrkor och utvecklingsbehov i undervisningen och redovisar detta för rektorn. Vid intervju med rektorn framgår att konsulternas arbete är ett viktigt redskap för att utveckla ledarskapet i klassrummet, men insatsen har ingen direkt koppling till ett identifierat utvecklingsbehov utifrån en analys av resultaten, utan kan mer ses som ett förebyggande arbete. Enligt lärarna kan de utveckla analysarbetet vid uppföljningen och det är tveksamt om de insatser som skrivs i skolans utvecklingsplan för att utveckla verksamheten utgår från en analys av resultaten. Lärarna säger att det mer handlar om ett kontinuerligt arbete än ett arbete som har en koppling till resultaten. Lärarna menar att de i årets prioriterade utvecklingsarbete arbetar för att tydliggöra målen för eleverna, men att det mer handlar om att de vill utveckla detta än att det finns en koppling till en analys av resultat.

Rektorn säger att lärarna är med och väljer vilka utvecklingsområden som ska prioriteras under läsåret och att det tidigare saknats en koppling mellan resultat och åtgärder. Enligt rektorn bottnar arbetet med åtgärderna nu i en analys av resultat och de utvärderar om åtgärderna leder framåt. Rektorn säger att konsulterna är noga med att förtydliga för lärarna att de arbetar på uppdrag av rektorn och deras uppdrag förändras, men att detta inte framgår så tydligt i dokumentationen. Lärarna uppger att de haft många rektorsbyten och att det är först nu som utvecklingsarbetet är uppstyrt och att konsulterna arbetar tillsammans med rektorn i det systematiska kvalitetsarbetet.

Jämställdhetsarbete

Vidare visar granskningen att rektorn, delvis, tar ansvar för att ett jämställdhetsarbete genomförs, men att det saknas tillräcklig systematik i detta arbete. Rektorn och lärarna uppger att de jämfört kunskapsresultaten mellan pojkar och flickor och att de konstaterat att dessa ligger på ungefär samma nivå. Rektorn förklarar det med att skolan lyckats skapa en kultur hos eleverna att det är okej att vara bra i skolan, oavsett kön, men att de mest konstaterat att det är jämna resultat mellan könen och att det avviker från riket där pojkarna har lägre resultat än flickorna. De har inte gjort någon närmare orsaksanalys över varför resultaten är jämna mellan flickor och pojkar på skolan för att ta reda på om och hur deras arbete bidragit till detta, så att detta resultat bibehålls. Rektorn säger att de på skolan diskuterat om de bemöter pojkar och flickor på samma sätt, vilket rektor inte tror att de gör, men att de

egentligen inte vet det då de inte analyserat det. Lärarna säger vid intervju att de inte gör skillnad på hur de bemöter pojkar och flickor utan utgår från individen.

Det finns enligt lärare och elevhälsa inte något pågående strategiskt jämställdhetsarbete. Några lärare ger vissa exempel på sådant de gör kopplat till jämställdhetsarbete, såsom att de haft ett riktat fokus för att öka pojkarnas läsintresse vid inköp av litteratur och att de i ämnet idrott och hälsa tydliggör för eleverna att elevernas val av danspartner inte är kopplat till kön i samband med dansundervisning. Det finns också någon insats som genomförs varje år för att motverka "machokultur" då detta varit ett problem i vissa grupper och de vill arbeta förebyggande. Lärarna har även på sistone fört en del samtal med elever om könsidentitet. Vid elevintervjuer framkommer att de anser att lärare kan behandla flickor och pojkar olika och ger några exempel på när de identifierat detta. Några elever säger att lärare "skäller" mer på pojkar än flickor när de gjort precis samma sak. De anser att flickor kan störa på lektionen utan att de får tillsägelse, men att pojkar som stör mindre än flickor får tillsägelser. Eleverna säger att de främst i några ämnen pratat om jämställdhet och ger som exempel undervisningen i idrott och hälsa där de pratat om kroppsideal utifrån ett genusperspektiv.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att ett strategiskt jämställdhetsarbete integreras i undervisningen.

Granskningen visar att rektorn i arbetet med att följa upp skolans resultat tar ansvar för att jämföra kunskapsresultaten mellan pojkar och flickor, men har inte tagit reda på orsaken till varför resultaten är jämna mellan könen i syfte att bibehålla dessa resultat. Rektor ser inte heller i övrigt till att ett strategiskt jämställdhetsarbete pågår för att bland annat arbeta för att flickor och pojkar bemöts på samma sätt. Granskningen visar att skolan inte tagit reda på om lärarna bemöter flickor och pojkar på ett likvärdigt sätt och det finns eleverna som ger exempel på att de uppfattar att lärarna kan bemöta flickor på annat sätt än de bemöter pojkarna. För att ett jämställdhetsarbete ska kunna anses vara strategiskt behöver arbetet börja med att de som arbetar i skolan tar reda på hur föreställningar om kön påverkar bemötande och utifrån denna kunskap arbeta för att se till att de bemöter pojkar och flickor på ett likvärdigt sätt.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevers lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt.

Skolors arbete med jämställdhet ingår i skolans värdegrund och demokratiuppdrag. Ett strategiskt jämställdhetsarbete handlar om att se helheten och om att förstå hur arbetet ska leda till ett resultat på lång sikt. Det handlar alltså om att ha en långsiktig plan där personal ska få hjälp att ta ut riktningen för olika val som de behöver göra. Det behöver finnas en medvetenhet bland både personal och elever om hur flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan. Det kan handla om att de krav och förväntningar som ställs på eleverna bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan behöver ha strategier som följs upp och omprövas för att på ett effektivt sätt motverka traditionella könsmönster. Det behövs alltså en genomtänkt plan för arbetet.

Skolinspektionen rekommenderar att rektor initierar ett arbete där de som arbetar i skolan ställer sig frågan om det finns mönster på skolan som tyder på att särskilt pojkar eller särskilt flickor "drabbas" i utbildningen utifrån könstillhörighet. Rektor bör också följa upp att de moment som ges inom ramen för kursplanens centrala innehåll, att undervisa om jämställdhet tas tillvara och att denna undervisning bedrivs på ett sådant sätt att eleverna stimuleras att omfatta dessa värden. Det kan även handla om att följa upp att lärare på ett medvetet sätt speglar dessa värderingar i undervisningens innehåll och i sin ämnesdidaktik. Rektorn behöver följa upp att lärarna, i alla ämnen, arbetar med jämställdhetsperspektiv i sin undervisning. För att arbetet ska kunna anses vara aktivt krävs att det omfattar alla lärare och alla ämnen. En satsning på en specifik dag eller att arbetet drivs av en enskild lärare vid skolan, räcker inte.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5 a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5. Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att undervisningen i huvudsak är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Lärarna tydliggör lektionsinnehållet för eleverna och syftet med arbetsuppgifterna och skapar en variation och balans av aktiviteter i undervisningen. Detta bidrar till att eleverna i undervisningen förstår vad de ska göra och lära, att de kommer igång med sina arbetsuppgifter och bibehåller koncentrationen på dessa. Vidare arbetar lärarna så att eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen. Lärarna arbetar för att anpassa undervisningen till elevernas olika behov och förutsättningar och eleverna ges både möjlighet till extra utmaningar och stöd i undervisningen. Lärarna ser även i viss utsträckning till att eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt lärande och eleverna ges möjlighet till att utvärdera undervisningen. Eleverna är dock i liten utsträckning delaktiga vid planering av densamma och lärarna tydliggör inte för eleverna hur de ges möjlighet till inflytande över undervisningen.

Lärarstöd i undervisningen

Granskningen visar att undervisningen i huvudsak är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Lärarna och elevhälsan uppger att skolan har kommit överens om en gemensam lektionsstruktur för alla lektioner. Den innebär att lärarna skriver lektionens innehåll på tavlan och går igenom detta med eleverna vid lektionsstart. Även lektionsavslutningen finns med i den gemensamma lektionsstrukturen. Vid de observationer Skolinspektionen gör av undervisningen är lärarna tydliga med att förklara för eleverna vad som kommer att hända på lektionen och de moment som står uppskrivna på tavlan, lärarna anger målet för lektionen och syftet med arbetsuppgifterna. De observerade lektionerna avslutas vanligen med att läraren antingen berättar om vad som blir nästa steg eller säger något kort om dagens lektion. Vid intervju uppger eleverna att i de flesta ämnen får de veta vad de ska lära sig och hur det ska gå till och några elever säger att i ämnen där lärarna inte är tydliga med detta blir det sämre studiero. Eleverna ger även uttryck för att lektionerna, med några undantag, innehåller en lagom variation av arbetsuppgifter även om det finns ämnen där genomgångar kan bli för långa, vilket eleverna säger leder till att de blir ofokuserade. Eleverna gör kopplingen att i ämnen där de fått vara med och påverka arbetssätt är det en bra variation av arbetsuppgifter så att de orkar fokusera hela lektionen.

Lärarna säger att de gör på olika sätt för att tala med eleverna om vad de ska lära sig, men ibland kan det bli mer fokus på vad eleverna ska göra än lära. Lärarna säger att

när de bryter ned målen i delmål och samtalar med eleverna om dem väcker det elevernas nyfikenhet för vad målen i läroplanen innebär. Lärarna arbetar ofta med övergripande teman som de bryter ned i delar och de förklarar för eleverna vad temat innefattar och hur det ska redovisas. Lärarna ger olika exempel på hur de gör för att skapa variation i arbetsuppgifterna och sammanhang för eleverna. Vid samtliga lektioner som Skolinspektionen observerar förklarar och instruerar lärarna eleverna så att de snabbt kommer igång med sina arbetsuppgifter. Eleverna är företrädesvis fokuserade på uppgifterna och lektionerna innehåller mestadels en variation av arbetsuppgifter som hänger ihop med varandra.

Undervisning utifrån elevernas behov

Granskningen visar vidare att lärarna arbetar för att se till att eleverna utifrån sina behov och förutsättningar stimuleras och utmanas i undervisningen. Lärarna säger att eleverna blir intresserade och motiverade när de får arbetsuppgifter som de har förutsättningar att lyckas med. Genom att variera undervisningen så att eleverna får möjlighet att arbeta på olika sätt får eleverna även möjlighet att upptäcka sina styrkor, menar lärarna. De kan även sätta ihop elever som befinner sig på olika kunskapsnivå för att få elever som inte kommit så långt i sin kunskapsutveckling att utvecklas ytterligare. Lärarna säger att de arbetar med formativ bedömning och att det motiverar eleverna, då det bidrar till att de får syn på sin kunskapsutveckling.

Lärarna ger flera exempel på hur de anpassar arbetsuppgifter så att alla elever kan lyckas. Ibland presenterar lärarna uppgifter som "bas" och "bonus" och ger eleverna frågor som alla förväntas klara och fördjupningsfrågor för de som hinner och kan. Det förekommer även att de visar eleverna att de kan göra uppgifter på olika sätt, utifrån svårighetsgrad, och att det kan handla om små variationer som inte alltid eleverna uppfattar, men som gör att de lyckas. Lärarna uppger att det även finns en välfungerande samverkan med elevhälsan för att få stöd om elever är i behov av det. Elevhälsan berättar om en undersökning som gjorts där eleverna uppger att de får den hjälp och det stöd de behöver. För att fånga elevers olika behov har elevhälsan nyligen tagit fram en kunskapsöversikt som visar både vilka elever som kan behöva stöd och vilka elever som behöver mer utmaningar. Även elever ger vid intervju exempel på att de kan få mer utmanande uppgifter om de behöver det och att det även finns möjlighet till stöd på olika sätt, såsom att få lyssna på läromedel och få muntliga prov. Eleverna ger emellertid även exempel på att de ibland får uppgifter som de anser är för enkla för dem och att de påtalat det utan att det hörsammats. Lärarna uppger vid intervju att det kan vara svårt att kommunicera detta till eleverna då de ibland kan göra en annan bedömning av sin förmåga än den läraren gör.

Elevernas delaktighet i undervisningen

Granskningen visar att eleverna i viss utsträckning görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. Vid elevintervjuer framkommer att de ibland får vara med och påverka planeringen av undervisningen, men det förefaller vanligare att de får vara med och utvärdera densamma. Eleverna säger att lärare i slutet av lektionerna ger dem en "exit ticket" där de kort får frågor om dagens lektion och att de i något ämne får göra "tummen upp" eller "tummen ner" när lektionen är slut. Om det är många "tummen ner" ber läraren dem att förklarar varför de tyckte så. Enligt eleverna varierar det mellan ämnen om de ges möjlighet att påverka planeringen av undervisningen eller inte. Lärarna säger att det i en elevenkät och i en enkät till vårdnadshavare visade på ett lågt resultat avseende elevernas delaktighet, men att eleverna nog inte alltid vet att de är delaktiga. Lärarna uppger även att de gör mer omfattande utvärderingar och att eleverna får enkäter som är skolövergripande där olika frågor ställs, även om undervisningen, och att resultatet sammanställs och redovisas för lärarna. Lärarna säger att när de tar fram lokala pedagogiska planeringar (LPP) frågar de eleverna vad de önskar ska finnas med i dessa och hur de vill arbeta i samband med uppstart av ett arbetsområde. Lärarna ändrar sedan i LPP:n utifrån elevernas önskemål när det är lämpligt, men lärarna säger att eleverna kanske inte är medvetna om att de är med och påverkar på detta sätt. Lärarna menar att de även skapar delaktighet i lärandet för eleverna genom att arbeta med formativt lärande, men att de nog gör detta på olika sätt.

Rektorn säger att elevernas inflytande över hur undervisningen planeras är ett område de behöver utveckla, men att det inte är ett prioriterat utvecklingsområde just nu. Via elevråd och i samtal med lärarna har rektorn fått kunskap om att elevernas inflytande inte är tillräckligt, men också att lärarna anser att eleverna har inflytande. Rektorn menar att eleverna har ganska gott inflytande men att de kan få mer och han vill se en tydlig progression i elevernas delaktighet från årskurs 4 till 9. I den dokumentation Skolinspektionen tagit del av uppges att eleverna ska ges inflytande över undervisningen, men det framgår inte vare sig om skolan tagit reda på om inflytandet är tillräckligt eller hur de ska göra för att eleverna ska ges ett inflytande i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att eleverna i högre grad görs delaktiga i undervisningen genom att se till att de får ett reellt inflytande över undervisningens utformning.

Skolinspektionens granskning visar att eleverna i viss utsträckning är delaktiga vid planering av undervisningen men att lärarna inte tydliggör för eleverna hur de ges möjlighet till inflytande. Visserligen ges eleverna möjlighet att utvärdera undervisningen och lärarna använder sig av elevernas synpunkter när de planerar undervisningen. Eleverna är dock inte medvetna om när eller hur de är delaktiga i planeringen vilket de bör vara för att inflytandet ska anses vara reellt.

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Av läroplanen framgår att det inte är tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden. Undervisningen ska dessutom bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Vidare framgår att läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande, läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar att lärare, för att elevers delaktighet och inflytande i skolan ska bli en realitet, bör involvera elever på ett konkret sätt och det gäller i alla ämnen. Det handlar om i vilken utsträckning lärarna möjliggör för eleverna att medverka i planering och utvärdering av undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll. Eftersom inflytandet ska vara påtagligt, det vill säga tydligt för eleverna, räcker det inte att läraren själv planerar undervisningen, med hänsyn till elevernas intressen och tidigare erfarenheter. Detta kan ses som ett indirekt elevinflytande, men för att inflytandet ska vara äkta behöver eleverna stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av lektioner.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§ och 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att skolan i huvudsak har ett samlat arbete för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete. Skolan kartlägger studieron och genomför åtgärder för att främja studiero bland annat genom att ha ordningsregler och en gemensam och tydlig lektionsstruktur. Ordningsreglerna tillämpas dock inte alltid på ett likvärdigt sätt och det är otydligt för eleverna om det blir konsekvenser om regler inte hålls. Skolan arbetar systematisk med att kartlägga tryggheten för att sätta in åtgärder där de identifierar att detta behövs och följer därefter upp om åtgärderna varit effektiva. På så sätt bedrivs ett välfungerande systematiskt arbete för att skapa trygghet.

Studiero

Granskningen visar att skolan har ett samlat arbete för att skapa studiero men att studieron varierar. Elevhälsan berättar att de följer upp studieron bland annat genom att skolan genomför enkäter med eleverna där frågor kring studieron finns med. Lärarna och elevhälsan uppger att den gemensamma lektionsstrukturen är en del i det samlade arbetet med att skapa studiero och har lett till ökad studiero i klasserna. Elevhälsan säger att det överlag inte är bekymmer med studieron, men att det i perioder varit mycket vikarier och att det då kan bli dålig studiero. Det har även framkommit vid elevhälsosamtal att det i någon specifik årskurs är problem med studieron och att det påverkat elevernas lärande. Eleverna säger att det oftast råder studiero på lektionerna men att det varierar mellan lärare och ämne i de olika klasserna. Om det inte är studiero beror det enligt eleverna på att de har vikarie eller att läraren inte är tillräcklig sträng. Eleverna uppger att de känner till de ordningsregler som finns, men att det är otydligt vilka konsekvenserna blir om de inte följer dem. Det finns enligt eleverna lärare som säger att de ska utvisa elever som stör undervisningen från klassrummet och ringa hem till deras föräldrar, men de genomför inte det.

Elever och lärare uppger att de har infört regler kring användning av mobiltelefoner under lektionstid. I vissa årskurser ska mobilerna lämnas utanför klassrummet och i vissa årskurser ska de lämnas till läraren i början av lektionen. Eleverna säger att detta tolkas på olika sätt och att de i vissa fall kan förhandla om denna regel. Enligt lärarna är mobilförbudet tydligt, utom kanske när de har vikarier och att det nog kan vara så att de har släppt på förbudet en del. Lärarna menar att elevernas upplevelse av förhandling kan relateras till att de ibland kan behöva få använda mobiltelefonerna i skolarbetet. Rektorn påtalar vid intervju att det finns gemensamma förhållningssätt som ska följas och att mobiltelefonerna ska lämnas in under lektion.

Trygghet

Granskningen visar att skolan arbetar för att utbildningen ska vara trygg. Samtliga intervjuade ger exempel på hur de både arbetar förebyggande och åtgärdande för att skapa trygghet utifrån sådant som framkommit vid de regelbundna kartläggningar av tryggheten som genomförs. De insatser som genomförts har bland annat utgått från resultatet från den enkät som genomförs med eleverna varje år för att kartlägga tryggheten. Elevhälsan säger att det som framkommer i enkäten vanligen sammanfaller med sådant de fått till sig på andra sätt och om något kommer fram i samtal så agerar de direkt. Om det mer handlar om en negativ "kultur" lägger de upp ett strategiskt och långsiktigt arbete för att förändra den. Lärarna säger att det är tydligt vilken ansvarsfördelning som finns i arbetet med att förebygga och åtgärda kränkningar och när en konflikt uppstår är det den person som får kännedom om den som arbetar aktivt med den och att de hjälps åt i arbetet.

Den enkät som genomförs årligen visar även om insatserna har gett effekt säger elevhälsan och rektorn berättar om hur han regelbundet följer upp arbetet med trygghet i klasserna. Lärarna ger vid intervju exempel på insatser som gett effekt, exempelvis har de aktivt arbetat för att eleverna ska uppmärksamma dem om något händer, vilket de menar har varit verkningsfullt. De elever som intervjuats anser att det överlag är en trygg skola och de vet hur de ska agera om de själva eller någon annan blir utsatt för kränkande behandling. Några elever anser dock att det som är mest är otryggt är att de kan få negativa kommentarer av elever i undervisningen och det kan leda till att vissa elever drar sig för att svara på frågor i klassrummet. De säger att de kan prata med lärarna om detta och ibland blir det då bättre, men sedan upprepas det. Eleverna säger att om det händer något så tar lärarna tag i det, men de anser att rastvakterna inte alltid är tillräckliga eller på de platser där det oftast händer något olämpligt. Elevhälsan och lärarna uppger att de har uppmärksammat bekymmer med trygghet i samband med raster och vet att eleverna ibland påtalar att det inte finns tillräckligt med rastvakter. Lärarna känner till de delar av skolgården som de behöver ha extra uppmärksamhet på och försöker vara så flexibla som möjligt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn kan utveckla arbetet med att skapa studiero genom att se till att de ordningsregler som beslutats om tillämpas av alla och att det är tydligt vilka konsekvenserna blir om de inte hålls.

Granskningen visar att skolan arbetar så att utbildningen i huvudsak präglas av studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete. Skolan kartlägger studieron och genomför åtgärder för att främja studiero och har tagit fram ordningsregler som är kända och ska tillämpas av samtlig personal. Studieron varierar dock mellan klasser och ämnen och ordningsreglerna tillämpas inte alltid på ett likvärdigt sätt. Om lärarna förhåller sig olika till de regler som beslutats om kan det bidra till att elever förhandlar om reglerna, vilket i sig kan försämra studieron. Det är även otydligt för eleverna vilka konsekvenser det blir om regler inte hålls och det synes som att konsekvenserna blir olika beroende på ämne och lärare.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande.

För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete. För att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero krävs att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt. För rektor behöver lärarnas upplevelse av hur detta arbete fungerar vara en viktig utgångspunkt för reflektion och omprövning. Det handlar ytterst om att fånga och förstå den skolkultur som råder, och att arbeta för en sådan där det bedrivs ett gott förebyggande arbete men också att det finns ett gemensamt förhållningssätt för hur ordningsstörningar ska hanteras om de uppstår. Skolinspektionen rekommenderar därför skolan att intensifiera arbetet med att skapa studiero.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 13 och 20 a §§ skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att rektorn analyserar eventuella skillnader i betygssättning mellan ämnen och årskurser och för samtal med lärare utifrån analyserna i arbetet med att betygssättningen ska vara likvärdig. Rektorn ger också lärarna goda förutsättningar att samverka för att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning så att betyg sätts på liknande grunder och bedömningar av

elevernas kunskaper görs på ett likvärdigt sätt. Vid jämförelse mellan resultat på nationella ämnesprov uppmärksammas dock inte alltid avvikelser mellan nationella ämnesprov och betyg för att ta reda på möjliga orsaker till avvikelserna och om de är motiverade eller inte. Eftersom resultat vid nationella ämnesprov särskilt ska beaktas vid betygssättning är det viktigt att skolan har fungerande system för att upptäcka eventuella avvikelser. Visserligen görs vissa jämförelser mellan ämnesprovets resultat och betyg, men det dröjer alltför lång tid innan skillnader uppmärksammas och de stora avvikelser som påtalas i något ämne har inte uppmärksamats av lärare eller rektor.

Rektors analys av betygssättning

Granskningen visar att rektorn analyserar eventuella skillnader i betygssättning mellan ämnen och årskurser och för samtal med lärare utifrån analyserna, men uppmärksammar inte alltid avvikelser mellan nationella ämnesprov och betyg. Rektorn uppger att han gör en analys utifrån den samlade betygssättningen och om avvikelser uppmärksammas får läraren förklara denna för rektor. Det kan exempelvis handla om att endast betygen A och B tillämpas eller att det övervägande är betyget E som satts i ett ämne. Rektorn säger att denna analys görs när betygen är införda, men att vissa samtal även förs om många elever riskerar att inte nå upp till kunskapskraven för betyget E. Lärarna och rektorn uppger att de också gör en jämförelse mellan betyg och provbetyg på nationella ämnesprov för att se om de sammanfaller eller avviker uppåt eller nedåt. Lärarna uppger att två nyckelpersoner på skolan ansvarar för arbetet med likvärdig bedömning. De ser på betygsresultat över tid och gör en analys av betyg och resultat på nationella prov. Enlig lärarna jämför rektorn, i samverkan med de som ansvarar för arbetet med likvärdig bedömning, provbetyg på de nationella ämnesproven och ämnesbetyg på klassnivå och även lärarna har deltagit i en sådan analys av samstämmigheten.

Lärarna och rektorn säger att de uppmärksammat en stor avvikelse i ämnet engelska där elever fick lägre betyg än provbetyg och att detta har diskuterats mycket för att hitta förklaringar. Rektorn uppger att överensstämmelsen mellan betyg och provbetyg på nationella ämnesprov i stort är relativt god, men att eleverna genom åren tenderar att få ett högre slutbetyg än provbetyg. Vid intervju med rektorn och lärarna framkommer att de inte har noterat de avvikelser som Skolinspektionen påtalar vid intervjuerna som gäller resultaten för vårterminen 2018 där betygsresultaten avvek både uppåt och nedåt i olika ämnesprov. De har därför inte heller samtalat om möjliga orsaker till dessa avvikelser. Som exempel visar den officiella statistiken för vårterminen 2018 att 30 procent av eleverna i årkurs 6 och 28 procent av eleverna i årskurs 9 fick ett högre betyg jämfört med det nationella provbetyget i ämnet svenska. I ämnet fysik hade 26 procent av eleverna samma år i årskurs 9 lägre betyg jämfört

med provbetyget. I årskurs 9 hade hela 82 procent av eleverna ett högre betyg än provbetyg i ämnet historia. Rektorn säger att denna statistik inte fanns tillgänglig när de gjorde den senaste jämförelsen. Analysen görs därmed ett år efter att betygen satts vilket innebär att dessa avvikelser, enligt rektorn, kommer att diskuteras i samband med innevarande vårtermins slut.

Lärarnas förutsättningar att samverka kring bedömning och betygssättning

Granskningen visar att rektorn ger lärarna förutsättningar att samverka för att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning. Rektorn uppger att det finns utrymme för och är uttalat från rektorn att samtal ska föras kring bedömning och betygssättning i de olika forum för samverkan som finns för lärarna. I dessa forum samtalar lärarna om tolkningar av kunskapskraven och hur de kan relateras till de årskurser som inte har nationella kunskapskrav. Det förekommer även att lärarna bjuder in rektorn till samtal utifrån att de har olika infallsvinklar vid bedömning och vill få stöd från rektorn i detta. Rektorn ger som exempel att han deltagit när lärare som undervisar i matematik resonerar om betygssättning. De har då fördjupat sig i läroplanens centrala innehåll och kunskapskrav och har pratat om hur de tolkar dessa. Rektorn säger att lärarna fått visa på elevexempel som de betygssatt och att de jämfört dessa med Skolverkets material för bedömning.

Lärarna uppger att de sambedömer nationella ämnesprov och att det som framkommer vid bedömningen lyfts i arbetslag och med ämneslärare. En sambedömning görs även i kommunen med en lärare från varje ämne som nationellt prov görs i. Proven rättas anonymt och lärarna hjälps åt vid bedömningen. Det finns även vissa kommungemensamma ämnesforum där lärarna säger att de samtalar om betyg och bedömning inom respektive ämne. Enligt lärare förekommer att de som är ensamma i sitt ämne på skolan deltar i sådana forum utifrån lärares initiativ. Lärarna ger uttryck för att kommunen organiserar forum för likvärdig bedömning, men det gäller inte i alla ämnen och ger som exempel att i ämnet musik har kommunens musiklärare initierat sådana möten men i ämnet idrott och hälsa har kommunen organiserat sådana forum.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver analysera skillnader mellan betyg och resultat vid nationella ämnesprov och ta reda på vad eventuella avvikelser beror på.

Granskningen visar att rektorn analyserar eventuella skillnader i betygssättning mellan ämnen och årskurser och för samtal med lärare utifrån analyserna. Vid jämförelse mellan resultat på nationella ämnesprov uppmärksammas dock inte alltid avvikelser mellan nationella ämnesprov och betyg för att ta reda på möjliga orsaker till avvikelserna och om de är motiverade eller inte. Eftersom resultat vid nationella ämnesprov särskilt ska beaktas vid betygssättning är det viktigt att skolan har fungerande system för att upptäcka eventuella avvikelser. Visserligen görs vissa jämförelser mellan ämnesprovets resultat och betyg, men det dröjer alltför lång tid innan skillnader uppmärksammas och de stora avvikelser som påtalas i något ämne har inte uppmärksamats av lärare eller rektorn.

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas och rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. Vidare framgår av skollagen att vid betygssättning i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Enligt skolförordningen ska nationella prov användas i de ämnen och årskurser som anges i skolförordningen. Syftet med proven är att stödja betygssättningen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn kontinuerligt vid läsårsavslut analyserar eventuella avvikelser i lärares betygssättning mellan slutbetyg och nationella prov. För att rektorn ska kunna göra denna analys behöver rektorn se till att det finns förutsättningar för att sammanställa betyg och nationella provbetyg som underlag för ändamålsenliga och fördjupade analyser av resultaten. Det är viktigt att skolenheten har rutiner för att analysera betyg och nationella provbetyg ur olika perspektiv för att säkerställa att betygen är så rättvisande och likvärdiga som möjligt, och att de nationella proven särskilt har beaktats. Om det kommer fram att det finns avvikelser mellan betyg och provbetyg är det av vikt att rektorn undersöker vad avvikelserna kan bero på samt om de är motiverade eller inte. Sammantaget har rektorn ett ansvar för att detta analyseras utifrån att fastställa om eventuella skillnader kan bero på att lärarna har olika tolkningar av styrdokumentet, eller utifrån att de bedömt och vägt samman elevprestationer på olika sätt.

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Enhetschef
Signerat av: Helena Boëthius

X Kristina Svensson

Undervisningsråd/föredragande
Signerat av: Kristina Svensson

I handläggningen av ärendet har även utredare Susanne Nordberg medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt

lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 7 och 8 maj 2019. Besöket genomfördes av Kristina Svensson och Susanne Nordberg.

Skogshöjdens skola ligger i Trollhättans kommun och har vid besöket 263 elever i årskurserna 4-9. Lärarna är indelade i två arbetslag efter årskurserna 4-6 respektive 7-9, med varsin arbetslagsledare och skolan leds av en rektor.